

5

Cao-quiz

KORTE OMSCHRIJVING PROGRAMMAONDERDEEL

Leerlingen kijken een filmpje over een succesvolle afloop van een staking in de cao-onderhandelingen. Daarna stelt de docent verschillende vragen over cao's en de totstandkoming ervan.

LEERDOEL

Leerlingen leren spelenderwijs wat een cao is, en hoe die tot stand komt.

DUUR

30 minuten

NODIG

- Voor elk team A4-vellen met een A, B en C. Dit kunnen de leerlingen zelf maken.
- Eventueel een prijs voor het winnende team.

WAT DOET U EN WAT DOEN DE LEERLINGEN?

1. Bekijk het filmpje op <http://nos.nl/video/363277-overwiningsmars-na-nieuwe-schoonmaakcao.html> (duur: 1.25 minuut).
2. Verdeel de klas in teams van 4 of 5 leerlingen.
3. Leg uit dat de teams vragen krijgen over cao's en hoe die tot stand komen. Leerlingen in een team mogen overleggen over het antwoord.
4. U leest de vragen en de antwoordopties (A, B en C) voor. De teams krijgen 10 seconden om na te denken en te overleggen en steken daarna de letter omhoog die volgens hun het goede antwoord is.
5. De teams met het juiste antwoord krijgen een punt. Licht het goede antwoord toe.

1. WAT BETEKENT DE AFKORTING CAO?

- A. Creatieve Arbeiders Overwinnen.
- B. Collectieve Arbeidsovereenstemming.
- C. **Collectieve Arbeidsovereenkomst.**

Toelichting: een cao is een overeenkomst (afpraak), waarin een werkgever (of een werkgeversorganisatie) en een of meer vakbonden collectief de belangrijkste arbeidsvoorwaarden vastleggen. Denk daarbij aan loon, werktijden en arbeidsomstandigheden, maar ook aan verlof, scholing en meer.

2. IN HET FILMPJE WORDEN MEERDERE ZAKEN GENOEMD DIE DE VAKBOND NAMENS DE SCHOONMAKERS HEEFT BEREIKT. WELKE WERDEN GENOEMD?

- A. **Meer loon, hogere eindejaarsuitkering, betere opleiding.**
- B. Meer loon, hogere eindejaarsuitkering, uitbetaling bij ziekte.
- C. Betere schoonmaakmiddelen, betere opleiding en korter werken.

Toelichting: uitbetaling bij ziekte haalde de vakbond niet binnen. Betere schoonmaakmiddelen en korter werken werden niet genoemd.

3. ALS DE ONDERHANDELINGEN TUSSEN VAKBOND EN WERKGEVERS KLAAR ZIJN, WAT MOET ER DAN NOG GEBEUREN?

- A. De regering moet de cao nog goedkeuren.
- B. Alle directeuren van de schoonmaakbedrijven moeten de cao nog goedkeuren.
- C. **De leden van de vakbond die werkzaam zijn in de sector die onder de cao valt, en de achterban van de werkgeversorganisatie moeten er nog over stemmen.**

Toelichting: de vakbond onderhandelt namens de werknemers over de cao. Daarna moet het resultaat van die onderhandelingen nog worden goedgekeurd door de leden van de vakbond die in die sector werken.

4. ELKE CAO HEEFT EEN LOOPTIJD, ZEG MAAR GELDIGHEIDSDUUR. MEESTAL WORDT VOORDAT DE LOOPTIJD VOORBIJ IS, BEGONNEN MET NIEUWE ONDERHANDELINGEN. WAT DENK JE DAT ER GEBEURT ALS DE ONDERHANDELINGEN MISLUKKEN EN DE LOOPTIJD VOORBIJ IS?

- A. Dan mogen alle werkgevers zelf afspraken maken met hun personeel over zaken die normaal in de cao staan.
- B. **Dan wordt de looptijd van de oude cao verlengd.**
- C. Dan bepaalt de rechter alsnog wie de onderhandelingen heeft gewonnen.

Toelichting: om onduidelijkheid te voorkomen, wordt de looptijd van de bestaande cao verlengd. Als de onderhandelingen (soms na jaren) alsnog slagen, worden afspraken over bijvoorbeeld loonsverhoging soms met terugwerkende kracht ingevoerd.

5. WE KENNEN IN NEDERLAND HET BEGRIP 'ALGEMEEN VERBINDEND VERKLAREN' VAN EEN CAO. WAT DENK JE DAT DIT BETEKENT?

- A. **Dat betekent dat een cao die tussen de vakbonden en de werkgeversorganisatie is afgesloten, voor alle bedrijven in de bedrijfstak geldt.**
- B. Dat betekent dat iemand die bij bedrijf A een bepaalde cao heeft, die cao als het ware meeneemt als hij bij een ander bedrijf gaat werken.
- C. Dat betekent dat een bedrijf altijd dezelfde cao moet hebben.

Toelichting: de cao-partijen kunnen aan de overheid vragen om hun cao te laten gelden voor de hele bedrijfstak. Dat betekent dat een cao, afgesloten tussen partijen van een groot metaalbedrijf, voor alle bedrijven in die sector gaat gelden.

6. WAT ZOU EEN VOORDEEL VOOR WERKNEMERS KUNNEN ZIJN VAN HET ALGEMEEN VERBINDEND VERKLAREN VAN EEN CAO?

- A. Je loon wordt veel hoger.
- B. **Een stabiele arbeidsmarkt door minder concurrentie op afspraken en rechten in de betreffende sector.**
- C. Je kunt niet meer ontslagen worden.

Toelichting: doordat de bedrijven in dezelfde sector bijna dezelfde arbeidsvoorwaarden moeten hebben, is er op dat gebied nauwelijks concurrentie. Bedrijven hoeven (en kunnen) daardoor niet met elkaar te concurreren op de lonen van het personeel. Dat zorgt voor een stabiele arbeidsmarkt.

7. WAT ZOU EEN VOORDEEL VOOR WERKGEVERS KUNNEN ZIJN VAN HET ALGEMEEN VERBINDEND VERKLAREN VAN EEN CAO?

- A. Zijn producten gaan hetzelfde kosten als die van de concurrent.
- B. De arbeidsmarkt is stabiel, doordat er minder concurrentie.
- C. **Hij hoeft niet zelf te onderhandelen over arbeidsvoorwaarden.**

Toelichting: door de onderhandelingen als het ware uit te besteden, houdt de werkgever eventuele conflicten over loon en andere arbeidsvoorwaarden buiten de deur.

8. IS ER IN NEDERLAND SINDS 2000 MEER OF MINDER GESTAAKT?

- A. Ja.
- B. Nee.
- C. **Dat kun je zo niet zeggen.**

Toelichting: het aantal stakingen kun je uitdrukken in verloren arbeidsdagen. Dat varieerde tussen 2002 en 2012 tussen de 245.000 (2002) en 5.000 (2009). Er zit zo veel variatie in dat je niet kunt spreken van een stijging of daling. (Bron: CBS; www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/arbeid-sociale-zekerheid/publicaties/artikelen/archief/2013/2013-3832-wm.htm)

9. WAT WORDT NIET IN EEN CAO GEREGLD?

- A. Pensioen.
- B. Wat er gebeurt als je hebt overgewerkt.
- C. De hoogte van het minimumloon.

Toelichting: de hoogte van het minimumloon is in een wet geregeld. Die geldt voor iedereen.

10. IN DE WET STAAT HOE LANG EEN CAO MAXIMAAL GELDIG MAG ZIJN. HOE LANG IS DIT?

- A. 1 jaar
- B. 5 jaar
- C. 10 jaar

Toelichting: cao's worden meestal voor een paar jaar afgesloten. In de wet staat dat een cao nooit langer dan 5 jaar geldig mag zijn.

Gokvraag als meerdere teams evenveel punten hebben. Het team dat het dichtst bij het goede antwoord zit, wint de quiz.

In welk jaar werd de eerste cao in Nederland afgesloten?

Goede antwoord: **1894**. In dat jaar dwongen de Amsterdamse diamantwerkers hun werkgevers om meer loon uit te betalen.